

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΞΑΣΚΗΣΗΣ

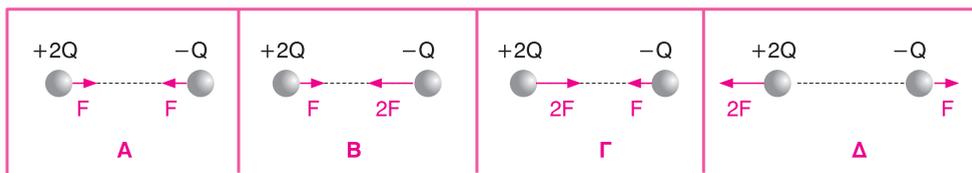
5.10 (ΜΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ) Να συμπληρώσετε με τις κατάλληλες λέξεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- Το μέτρο της δύναμης που αναπτύσσεται μεταξύ δύο σημειακών φορτίων είναι αντιστρόφως ανάλογο του τετραγώνου της ..... τους.
- Το μέτρο της δύναμης που αναπτύσσεται μεταξύ δύο σημειακών φορτίων είναι ..... του γινομένου των δύο φορτίων.
- Η μαθηματική σχέση που εκφράζει το νόμο του Coulomb είναι .....

5.11 Να σημειώσετε με Σ κάθε σωστή πρόταση και με Λ κάθε λανθασμένη.

- Η ηλεκτρική δύναμη που αναπτύσσεται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία είναι αντιστρόφως ανάλογη με το γινόμενο των φορτίων.
- Ο νόμος του Κουλόμπ εφαρμόζεται πάντα για δύο φορτισμένα σωματίδια.
- Το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης που αναπτύσσεται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r μεταξύ τους είναι ίδιο είτε μεταξύ των φορτίων υπάρχει κενό είτε μεταξύ των φορτίων υπάρχει απεσταγμένο νερό.
- Η κατεύθυνση της ηλεκτρικής δύναμης που αναπτύσσεται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία καθορίζεται από το είδος των φορτίων.
- Η σταθερά K που εισέρχεται στο νόμο του Κουλόμπ εξαρτάται από το σύστημα των μονάδων που χρησιμοποιούμε.

5.12 Σε ποιο από τα παρακάτω σχήματα είναι σημειωμένες σωστά οι δυνάμεις που ασκούνται σε δύο σημειακά φορτία $-Q$ και $+2Q$ τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r ;

- Στο σχήμα Α.
- Στο σχήμα Β.
- Στο σχήμα Γ.
- Στο σχήμα Δ.

5.13 Δύο σημειακά ηλεκτρικά φορτία $+8 \mu\text{C}$ και $+1 \mu\text{C}$ βρίσκονται σε απόσταση r . Να σημειώσετε με Σ κάθε σωστή πρόταση και με Λ κάθε λανθασμένη.

- Μεταξύ των δύο φορτίων ασκούνται απωστικές ηλεκτρικές δυνάμεις.
- Μεγαλύτερου μέτρου δύναμη ασκείται στο φορτίο $+8 \mu\text{C}$.
- Και στα δύο φορτία ασκείται ηλεκτρική δύναμη ίδιου μέτρου.
- Οι δυνάμεις που αναπτύσσονται μεταξύ των δύο φορτίων είναι αντίθετες.
- Η συνισταμένη των δύο δυνάμεων που αναπτύσσονται μεταξύ των δύο σημειακών φορτίων είναι ίση με μηδέν.

5.14 Τι από τα παρακάτω ισχύει για τη σταθερά K που εισέρχεται στο νόμο του Κουλόμπ;

- α.** Έχει πάντοτε την ίδια τιμή.
- β.** Η τιμή της εξαρτάται από τα φορτία q_1 και q_2 που αλληλεπιδρούν.
- γ.** Η τιμή της εξαρτάται από την απόσταση στην οποία βρίσκονται τα φορτία q_1 και q_2 που αλληλεπιδρούν.
- δ.** Η τιμή της εξαρτάται και από το σύστημα μονάδων και από το μέσο μέσα στο οποίο βρίσκονται τα ηλεκτρικά φορτία.

5.15 Δύο αρνητικά φορτισμένες σημειακές σφαίρες βρίσκονται ακίνητες σε ορισμένη απόσταση r μεταξύ τους. Να σημειώσετε με Σ κάθε σωστή πρόταση και με Λ κάθε λανθασμένη.

- Μεταξύ των δύο σφαιρών ασκούνται απωστικές ηλεκτρικές δυνάμεις.
- Αν αυξήσουμε την απόσταση μεταξύ των δύο σφαιρών, τα μέτρα των δυνάμεων με τις οποίες αλληλεπιδρούν αυξάνονται.
- Αν μειώσουμε την απόσταση των δύο σφαιρών στο μισό, οι δυνάμεις διπλασιάζονται.
- Όταν διπλασιάσουμε ταυτόχρονα το φορτίο και των δύο σφαιρών χωρίς να αλλάξουμε την απόστασή τους, οι δυνάμεις διπλασιάζονται.

5.16 Η δύναμη που αναπτύσσεται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r είναι ίση με F . Αν τα δύο σημειακά φορτία βρεθούν σε διπλάσια απόσταση, τότε η δύναμη:

- α.** διπλασιάζεται
- β.** υποδιπλασιάζεται
- γ.** τετραπλασιάζεται
- δ.** υποτετραπλασιάζεται

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.17 Η δύναμη που ασκείται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r είναι ίση με F . Αν στη θέση του φορτίου q_2 τοποθετήσουμε φορτίο $4q_2$, τότε η δύναμη:

- α. τετραπλασιάζεται
- β. υποτετραπλασιάζεται
- γ. διπλασιάζεται
- δ. υποδιπλασιάζεται

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.18 Η δύναμη που ασκείται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r είναι ίση με F . Αν στη θέση του φορτίου q_1 τοποθετήσουμε φορτίο $4q_1$ και στη θέση του φορτίου q_2 τοποθετήσουμε φορτίο $2q_2$, τότε η δύναμη:

- α. τετραπλασιάζεται
- β. διπλασιάζεται
- γ. οκταπλασιάζεται
- δ. υποδιπλασιάζεται

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.19 Η δύναμη που ασκείται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r είναι ίση με F . Αν αντικαταστήσουμε τα δύο φορτία με τριπλάσια φορτία και τα τοποθετήσουμε σε τριπλάσια απόσταση, τότε η δύναμη που θα ασκείται ανάμεσα στα νέα φορτία είναι σε σύγκριση με τη δύναμη F :

- α. τρεις φορές μεγαλύτερη
- β. εννιά φορές μεγαλύτερη
- γ. έξι φορές μεγαλύτερη
- δ. ίδια

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.20 Η δύναμη που ασκείται ανάμεσα σε δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 τα οποία βρίσκονται σε απόσταση r είναι ίση με F . Αν αντικαταστήσουμε το φορτίο q_1 με φορτίο $\frac{q_1}{3}$ και φέρουμε τα νέα φορτία σε απόσταση $3r$, τότε η δύναμη θα είναι ίση με:

- α. F
- β. $3F$

$$\gamma. \frac{F}{27}$$

$$\delta. \frac{F}{9}$$

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.21 Δύο σημειακά φορτία q_1 και q_2 που βρίσκονται σε απόσταση r απωθούνται με δύναμη μέτρου F . Αν θέλουμε η απωστική δύναμη να τετραπλασιαστεί, τι από τα παρακάτω θα πρέπει να κάνουμε;

- α. Να τετραπλασιάσουμε το φορτίο του q_1 , να διπλασιάσουμε το φορτίο του q_2 και να φέρουμε τα φορτία σε διπλάσια απόσταση.
- β. Να υποδιπλασιάσουμε το φορτίο του q_1 και το φορτίο του q_2 και να υποτετραπλασιάσουμε την απόσταση μεταξύ των φορτίων.
- γ. Να διπλασιάσουμε το φορτίο του q_1 , να διπλασιάσουμε το φορτίο του q_2 και να φέρουμε τα φορτία σε διπλάσια απόσταση.

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5.22 Να σημειώσετε με Σ κάθε σωστή πρόταση και με Λ κάθε λανθασμένη.

- Η ηλεκτρική δύναμη που εμφανίζεται ανάμεσα σε δύο ακίνητα σημειακά φορτία είναι ανεξάρτητη από το υλικό που υπάρχει ανάμεσα στα φορτία.
- Η ηλεκτρική δύναμη που εμφανίζεται ανάμεσα σε δύο ακίνητα σημειακά φορτία έχει διεύθυνση την ευθεία που ενώνει τα φορτία.
- Ο νόμος του Κουλόμπ ισχύει για δύο οποιαδήποτε φορτισμένα σώματα.
- Ο νόμος του Κουλόμπ ισχύει μόνο στην περίπτωση ελκτικών ηλεκτρικών δυνάμεων.
- Ο νόμος του Κουλόμπ αναφέρεται μόνο στις δυνάμεις που αναπτύσσονται μεταξύ ομώνυμων φορτίων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΛΥΣΗ

5.23 Ένα σημειακό φορτίο $Q = +4 \cdot 10^{-6} \text{ C}$ βρίσκεται ακίνητο σε κάποιο σημείο. Ποια δύναμη θα ασκηθεί σε ένα φορτίο $q = +2 \cdot 10^{-6} \text{ C}$, αν το φέρουμε σε απόσταση $r = 10 \text{ cm}$ από το φορτίο Q ; Δίνεται $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2/\text{C}^2$.

5.24 Δύο ακίνητα σημειακά φορτισμένα σωματίδια $q_1 = +2 \mu\text{C}$ και q_2 απέχουν μεταξύ τους απόσταση $r = 3 \text{ cm}$. Αν το μέτρο της ελκτικής δύναμης που αναπτύσσεται μεταξύ τους είναι 60 N , να βρείτε το είδος και το φορτίο q_2 του δεύτερου σωματιδίου. Δίνεται $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2/\text{C}^2$.

5.25 Δύο ακίνητα σημειακά φορτία $q_1 = q_2 = +2 \cdot 10^{-6} \text{ C}$ βρίσκονται σε απόσταση r και μεταξύ τους ασκείται απωστική δύναμη μέτρου $F = 0,4 \text{ N}$. Να βρείτε την απόσταση r . Δίνεται $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2/\text{C}^2$.

5.26 Δύο σημειακά και θετικά φορτισμένα σωματίδια βρίσκονται σε απόσταση $r = 30 \text{ cm}$ και απωθούνται με δύναμη μέτρου $F = 1 \text{ N}$. Αν το άθροισμα των φορτίων τους είναι $q = +7 \mu\text{C}$, να βρείτε πόσο είναι το φορτίο κάθε φορτισμένου σωματιδίου. Δίνεται $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2/\text{C}^2$.

5.27 Δύο ομώνυμα σημειακά φορτία q_1 και q_2 βρίσκονται ακίνητα σε ορισμένη απόσταση r και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με δύναμη μέτρου $1,8 \text{ N}$. Να βρεθεί το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης, όταν:

- αντικαταστήσουμε μόνο το φορτίο q_1 με φορτίο $q'_1 = \frac{q_1}{3}$.
- αντικαταστήσουμε μόνο το φορτίο q_2 με φορτίο $q'_2 = 3q_2$.
- αντικαταστήσουμε ταυτόχρονα και τα δύο φορτία με φορτία $q'_1 = \frac{q_1}{3}$ και $q'_2 = 3q_2$.

5.28 Δύο σημειακά φορτία $q_1 = +2 \text{ mC}$ και $q_2 = +8 \text{ mC}$ βρίσκονται ακίνητα σε ορισμένη απόσταση r και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με δύναμη που έχει μέτρο $3,6 \text{ N}$. Να βρεθεί το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης, όταν:

- αντικαταστήσουμε μόνο το φορτίο q_1 με φορτίο $q'_1 = +8 \text{ mC}$.
- αντικαταστήσουμε μόνο το φορτίο q_2 με φορτίο $q'_2 = +2 \text{ mC}$.
- αντικαταστήσουμε ταυτόχρονα και τα δύο φορτία με φορτία $q'_1 = +4 \text{ mC}$ και $q'_2 = +4 \text{ mC}$.

5.29 Δύο σημειακά και αρνητικά φορτισμένα σωματίδια βρίσκονται σε απόσταση $r = 40 \text{ cm}$ και απωθούνται με δύναμη μέτρου $F = 80 \text{ N}$.

- Να υπολογίσετε το μέτρο της απωστικής δύναμης, αν διπλασιαστεί η απόσταση μεταξύ των σωματιδίων.
- Σε πόση απόσταση θα πρέπει να τοποθετηθούν τα δύο σωματίδια, ώστε το μέτρο της απωστικής δύναμης να τετραπλασιαστεί;

5.30

Η ηλεκτρική δύναμη μεταξύ δύο σημειακών φορτίων, όταν βρίσκονται σε απόσταση 30 cm, είναι ίση με 0,18 N. Πόση θα είναι η τιμή της ηλεκτρικής δύναμης, όταν τα δύο αυτά φορτία:

- α.** τοποθετηθούν σε απόσταση 90 cm;
- β.** τοποθετηθούν σε απόσταση 10 cm;
- γ.** τοποθετηθούν σε απόσταση 6 cm;

δους φορτίο και μάλιστα θετικό, με αποτέλεσμα να απωθούνται μεταξύ τους.

4.19 Σωστή απάντηση είναι η γ.

Λόγω της επαφής της ράβδου Α με τη ράβδο Β, αποκτούν και οι δύο ίδιου είδους φορτίο, δηλαδή θετικό. Ομοίως, λόγω της επαφής της ράβδου Β με τη ράβδο Γ, αποκτούν και οι δύο ίδιου είδους φορτίο, δηλαδή θετικό.

4.20 Σωστή απάντηση είναι η γ.

Καθώς πλησιάζει η ράβδος την αρνητικά φορτισμένη μεταλλική σφαίρα, τα ελεύθερα ηλεκτρόνια στο άκρο Α της ράβδου απωθούνται από τη σφαίρα, με αποτέλεσμα να μετακινούνται προς το άκρο Β της ράβδου, το οποίο και φορτίζεται αρνητικά.

4.21 Α (ηλεκτρίζονται και με επαφή και με επαγωγή) – Σ – Σ – Σ – Σ.

4.22 Σωστή απάντηση είναι η δ.

Ανάλογα με το φορτίο της ηλεκτρισμένης ράβδου, στα δύο μεταλλικά ελάσματα δημιουργείται ταυτόχρονα πλεόνασμα ή έλλειμμα ελεύθερων ηλεκτρονίων, με αποτέλεσμα μεταξύ των δύο ελασμάτων να ασκούνται απωστικές δυνάμεις.

4.23 Σωστή απάντηση είναι η γ.

Όπως παρατηρούμε από την εικόνα, όταν πλησιάζει η ράβδος Β στο σφαιρίδιο του ηλεκτροσκοπίου, η γωνία απόκλισης μεταξύ των δύο ελασμάτων του ηλεκτροσκοπίου είναι μικρότερη σε σχέση με τη γωνία απόκλισης μεταξύ των δύο ελασμάτων του ηλεκτροσκοπίου, όταν πλησιάζει η ράβδος Α. Αυτό σημαίνει ότι το ηλεκτρικό φορτίο της ράβδου Β είναι μικρότερο από το ηλεκτρικό φορτίο της ράβδου Α.

4.24 Σ (μπορούμε να διαπιστώσουμε μόνο αν ένα σώμα είναι ηλεκτρισμένο) – Σ

(γιατί αποκτούν ίδιο είδους φορτίο) – Σ – Α.

5. Νόμος του Κουλόμπ

5.10 α. απόστασής

β. ανάλογο

γ. $F = k \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2}$

5.11 Α (είναι ανάλογη με το γινόμενο των φορτίων) – Α (ισχύει μόνο για σημειακά φορτία) – Α (η ηλεκτρική δύναμη εξαρτάται από το μέσο που περιβάλλεται ανάμεσα στα δύο φορτία) – Σ – Σ.

5.12 Σωστή απάντηση είναι η α.

Οι δυνάμεις που αναπτύσσονται είναι ελκτικές και ίδιου μέτρου, σύμφωνα με τον τρίτο νόμο του Νεύτωνα.

5.13 Σ – Α (και τα δύο φορτία δέχονται ίδιο μέτρο δύναμη) – Σ – Σ – Α (δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε τη συνισταμένη, καθώς οι δύο δυνάμεις ασκούνται σε διαφορετικά σώματα).

5.14 Σωστή απάντηση είναι η δ.

5.15 Σ – Α (μειώνονται) – Α (οι δυνάμεις τετραπλασιάζονται) – Α (οι δυνάμεις τετραπλασιάζονται).

5.16 Σωστή απάντηση είναι η δ.

Αφού η ηλεκτρική δύναμη ανάμεσα σε δύο φορτία είναι αντιστρόφως ανάλογη με το τετράγωνο της απόστασης των δύο φορτίων, όταν η απόσταση διπλασιαστεί, η δύναμη που αναπτύσσεται ανάμεσα στα δύο φορτία μικραίνει, και συγκεκριμένα υποτετραπλασιάζεται.

5.17 Σωστή απάντηση είναι η α.

Αφού η ηλεκτρική δύναμη είναι ανάλογη του γινομένου των δύο φορτίων, όταν το φορτίο q_2 αντικατασταθεί από

άλλο τετραπλάσιο φορτίο, θα τετραπλασιαστεί και η δύναμη που αναπτύσσεται ανάμεσα στα δύο φορτία.

5.18 Σωστή απάντηση είναι η γ.

Αφού η ηλεκτρική δύναμη είναι ανάλογη του γινομένου των δύο φορτίων, όταν το φορτίο q_1 τετραπλασιάζεται και ταυτόχρονα και το φορτίο q_2 διπλασιάζεται, η δύναμη που αναπτύσσεται ανάμεσα στα δύο φορτία γίνεται $4 \cdot 2 = 8$ φορές μεγαλύτερη.

5.19 Σωστή απάντηση είναι η δ.

Σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, ισχύουν:

Αρχικά:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2}$$

Τελικά:

$$F' = K \frac{3q_1 \cdot 3q_2}{(3r)^2} = \frac{3 \cdot 3}{3^2} \cdot K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} = F$$

Δηλαδή η δύναμη δεν αλλάζει.

5.20 Σωστή απάντηση είναι η γ.

Σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, ισχύουν:

Αρχικά:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2}$$

Τελικά:

$$F' = K \frac{\frac{q_1}{3} \cdot q_2}{(3r)^2} = \frac{1}{3^2} \cdot K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} = \frac{1}{27} F = \frac{F}{27}$$

5.21 Σωστή απάντηση είναι η β.

Στην περίπτωση αυτή και σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, ισχύουν:

Αρχικά:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2}$$

Τελικά:

$$F' = K \frac{\frac{q_1}{2} \cdot \frac{q_2}{2}}{\left(\frac{r}{4}\right)^2} = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot K \frac{q_1 \cdot q_2}{\frac{1}{4^2} r^2} = \frac{16}{4} F = 4F$$

5.22 Λ (εξαρτάται από το υλικό) – Σ – Λ (δεν ισχύει για όλα τα φορτισμένα σώματα) – Λ (ισχύει για όλες τις ηλεκτρικές δυνάμεις, ελκτικές ή απωστικές) – Λ (αναφέρεται στις δυνάμεις που αναπτύσσονται μεταξύ δύο οποιωνδήποτε φορτίων).

5.23 (Δες θέμα 5.7.)

$$F = K \frac{q \cdot Q}{r^2} = 9 \cdot 10^9 \cdot \frac{4 \cdot 10^{-6} \cdot 2 \cdot 10^{-6}}{(0,1)^2} \text{ N} \Rightarrow F = 7,2 \text{ N}$$

5.24 Εφόσον η δύναμη μεταξύ των δύο φορτίων είναι ελκτική και το φορτίο q_1 είναι θετικό, το φορτίο q_2 θα είναι αρνητικό. Ισχύει:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} \Rightarrow q_2 = \frac{F \cdot r^2}{K \cdot q_1} \Rightarrow q_2 = \frac{60 \cdot (0,03)^2}{9 \cdot 10^9 \cdot 2 \cdot 10^{-6}} \text{ C} \Rightarrow q_2 = 3 \cdot 10^{-6} \text{ C}$$

Επομένως το ζητούμενο φορτίο είναι:

$$q_2 = -3 \cdot 10^{-6} \text{ C}$$

5.25 Είναι:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} \Rightarrow r^2 = \frac{K \cdot q_1 \cdot q_2}{F} \Rightarrow r^2 = \frac{9 \cdot 10^9 \cdot 2 \cdot 10^{-6} \cdot 2 \cdot 10^{-6}}{0,4} \text{ m}^2 \Rightarrow r^2 = 0,09 \text{ m}^2 \Rightarrow r = 0,3 \text{ m}$$

5.26 Έστω q_1 και q_2 τα δύο φορτία. Σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, θα ισχύει:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} \Rightarrow q_1 \cdot q_2 = \frac{F \cdot r^2}{K} \Rightarrow q_1 \cdot q_2 = \frac{1 \cdot (0,3)^2}{9 \cdot 10^9} \text{ C}^2 \Rightarrow q_1 \cdot q_2 = 10^{-11} \text{ C}^2 \quad (1)$$

Επίσης, από την εκφώνηση δίνεται ότι:

$$q_1 + q_2 = 7 \cdot 10^{-6} \text{ C} \quad (2)$$

Με επίλυση του συστήματος των εξισώσεων (1) και (2) προκύπτουν τα ζητούμενα φορτία. Είναι:

$$q_1 = 2 \cdot 10^{-6} \text{ C} \quad \text{και} \quad q_2 = 5 \cdot 10^{-6} \text{ C}$$

5.27 (Δες θέμα 5.8.)

α. Αφού αντικαθιστούμε μόνο το φορτίο q_1 με άλλο υποτριπλάσιο φορτίο ($q'_1 = \frac{q_1}{3}$), τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, η δύναμη υποτριπλασιάζεται και γίνεται ίση με:

$$F' = \frac{F}{3} = \frac{1,8 \text{ N}}{3} \Rightarrow F' = 0,6 \text{ N}$$

β. Αφού αντικαθιστούμε μόνο το φορτίο q_2 με άλλο τριπλάσιο φορτίο ($q'_2 = 3q_2$), τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, η δύναμη τριπλασιάζεται και γίνεται ίση με:

$$F' = 3F = 3 \cdot 1,8 \text{ N} \Rightarrow F' = 5,4 \text{ N}$$

γ. Αφού αντικαθιστούμε το φορτίο q_1 με άλλο υποτριπλάσιο φορτίο ($q'_1 = \frac{q_1}{3}$) και το φορτίο q_2 με άλλο τριπλάσιο φορτίο ($q'_2 = 3q_2$), τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, η νέα τιμή της ηλεκτρικής δύναμης θα είναι ίση με:

$$F' = K \frac{\frac{q_1}{3} \cdot 3q_2}{r^2} = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2}$$

Δηλαδή είναι ίση με την αρχική. Άρα: $F' = 1,8 \text{ N}$.

5.28

α. Αφού αντικαθιστούμε μόνο το φορτίο $q_1 = +2 \text{ mC}$ με άλλο φορτίο $q'_1 = +8 \text{ mC}$, δηλαδή με φορτίο τετραπλάσιο του αρχικού, τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, η δύναμη τετραπλασιάζεται και γίνεται ίση με:

$$F' = 4F = 4 \cdot 3,6 \text{ N} \Rightarrow F' = 14,4 \text{ N}$$

β. Αφού αντικαθιστούμε μόνο το φορτίο $q_2 = +8 \text{ mC}$ με άλλο φορτίο $q'_2 = +2 \text{ mC}$, δηλαδή με φορτίο υποτετραπλάσιο του αρχικού, τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, η δύναμη υποτετραπλασιάζεται και γίνεται ίση με:

$$F' = \frac{F}{4} = \frac{3,6}{4} \text{ N} \Rightarrow F' = 0,9 \text{ N}$$

γ. Στην περίπτωση αυτή και σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, ισχύουν:

Αρχικά:

$$F = K \frac{q_1 \cdot q_2}{r^2} = K \frac{2 \text{ mC} \cdot 8 \text{ mC}}{r^2} = K \frac{16 \text{ mC}^2}{r^2}$$

Τελικά:

$$F' = K \frac{q'_1 \cdot q'_2}{r^2} = K \frac{4 \text{ mC} \cdot 4 \text{ mC}}{r^2} = K \frac{16 \text{ mC}^2}{r^2}$$

Δηλαδή η αρχική και η τελική δύναμη έχουν ίδιες τιμές. Επομένως: $F' = 3,6 \text{ N}$.

5.29 (Δες θέμα 5.9.)

α. Αφού διπλασιάζεται η απόσταση μεταξύ των δύο φορτίων, τότε, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, υποτετραπλασιάζεται η ηλεκτρική δύναμη μεταξύ των δύο φορτίων και γίνεται ίση με:

$$F' = \frac{F}{4} = \frac{80}{4} \text{ N} \Rightarrow F' = 20 \text{ N}$$

β. Για να τετραπλασιαστεί η ηλεκτρική δύναμη, θα πρέπει η απόσταση μεταξύ των δύο φορτίων να μειωθεί. Μάλιστα, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, θα πρέπει η απόσταση να γίνει η μισή σε σχέση με την αρχική. Επομένως:

$$r' = \frac{r}{2} = \frac{40 \text{ cm}}{2} \Rightarrow r' = 20 \text{ cm}$$

5.30 (Δες θέμα 5.9.)

α. Αφού η απόσταση μεταξύ των δύο

φορτίων γίνεται 90 cm, δηλαδή τριπλάσια της αρχικής, το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, γίνεται εννιά φορές μικρότερο και ίσο με:

$$F' = \frac{F}{9} = \frac{0,18}{9} \text{ N} \Rightarrow F' = 0,02 \text{ N}$$

β. Αφού η απόσταση μεταξύ των δύο φορτίων γίνεται 10 cm, δηλαδή υποτριπλάσια της αρχικής, το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, γίνεται εννιά φορές μεγαλύτερο και ίσο με:

$$F' = 9F = 9 \cdot 0,18 \text{ N} \Rightarrow F' = 1,62 \text{ N}$$

γ. Αφού η απόσταση μεταξύ των δύο φορτίων γίνεται 6 cm, δηλαδή πέντε φορές μικρότερη της αρχικής, το μέτρο της ηλεκτρικής δύναμης, σύμφωνα με το νόμο του Κουλόμπ, γίνεται είκοσι πέντε φορές μεγαλύτερο και ίσο με:

$$F' = 25F = 25 \cdot 0,18 \text{ N} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow F' = 4,5 \text{ N}$$

6. Το ηλεκτρικό πεδίο

- 6.11** α. πεδίο
β. ένταση
γ. θετικά – αρνητικά
δ. μεγαλύτερη
ε. ομογενές
στ. ισαπέχουσες
ζ. δυναμική

6.12 Σ – Λ (ηλεκτρικό πεδίο δημιουργούν γύρω τους μόνο τα ηλεκτρισμένα σώματα) – Σ – Σ – Λ (ηλεκτρικό πεδίο δημιουργούν και τα αρνητικά φορτισμένα σώματα).

6.13 Σωστή απάντηση είναι η β.
Από τη φορά των δυναμικών γραμμών καταλαβαίνουμε ότι το φορτίο Q είναι θετικό, πράγμα που σημαίνει ότι ασκεί απωστική δύναμη σε άλλα θετικά φορτία (πρωτόνιο).

6.14 Σωστή απάντηση είναι η β.

6.15 Σωστή απάντηση είναι η α.
Στο σημείο K οι δυναμικές γραμμές είναι πιο πυκνές, με αποτέλεσμα να είναι μεγαλύτερη και η ηλεκτρική δύναμη που θα δεχτεί ένα φορτίο στο σημείο αυτό και επομένως να είναι μεγαλύτερη και η ένταση του ηλεκτρικού πεδίου.

6.16 Σωστή απάντηση είναι η γ.
Στο σημείο M οι δυναμικές γραμμές είναι πιο αραιές, με αποτέλεσμα να είναι μικρότερη και η ηλεκτρική δύναμη που θα δεχτεί ένα φορτίο στο σημείο αυτό.

6.17 Σωστή απάντηση είναι η β.
Όσο πιο μακριά βρίσκεται το σημείο από το φορτίο $-Q$, τόσο πιο αραιές είναι οι δυναμικές γραμμές του πεδίου στο σημείο αυτό.

6.18 Σωστή απάντηση είναι η α, γιατί στο σημείο K οι δυναμικές γραμμές είναι πιο πυκνές.

6.19 Σωστή απάντηση είναι η δ, γιατί οι δυναμικές γραμμές ξεκινούν από τα θετικά φορτία και καταλήγουν στα αρνητικά.

6.20 Σωστή απάντηση είναι η β.
Αφού το φορτίο $-q$ απομακρύνεται από το φορτίο Q, δέχεται απωστική δύναμη, οπότε το φορτίο Q είναι αρνητικό. Όταν όμως ένα ηλεκτρικό πεδίο δημιουργείται από αρνητικό φορτίο, οι δυναμικές γραμμές καταλήγουν στο φορτίο αυτό.

6.21 Σωστή απάντηση είναι η δ.
Το ηλεκτρικό πεδίο ενός πυκνωτή είναι ομογενές, πράγμα που σημαίνει ότι σε όλα τα σημεία του πεδίου η ένταση έχει την ίδια τιμή.

6.22 Σωστή απάντηση είναι η δ.